

SEVERINUL

ZIAR POLITIC SĂPTĂMÂNAL.

Prețul abonamentului :

pe un an . . . . . 8 coroane
 „ 1/2 „ . . . . . 4 „
 „ 1/4 „ . . . . . 2 „
 Prețul unui număr . . . . . 20 fil.

Proprietar și redactor responsabil :

OCTAVIAN BORDAN.

Redacțiunea : Caransebeș, strada Constantin Burdiz.

Administrația : Caransebeș, strada Parcului 774.

Numărul telefonului : 44.

Manuscripte nu să inapoiază.

NOU CURENT POLITIC.

În politica română au existat aproape în toate timpurile două curente politice. Era curentul intransigent, care reprezintă în multe privințe idei politice absurde, nerealizabile în patria noastră, unde avem să ținem în mersul politic cont de diferitele împrejurări. Față de acest curent totdeauna s'au aflat bărbați cu scaun la judecată, cari luând în vedere trecutul istoric, apoi dreptul tuturor popoarelor în această țară, au bătut o cale mai pacinică, căutând căile și mijloacele, ca poporul român să-și facă calea sa, fără a uita însă, că nu e singur în țară.

Au căutat reprezentanții așa numitului partid *moderat* un *modus vivendi*, cu celelalte popoare din patrie, dar mai vârtos au dorit, să apropie și să lege cu legăturile dragostei și a încrederei reciproce poporul român de cel maghiar. Era foarte firesc lucru, că poporul român să caute legăturile de apropiere și prietenie cu poporul maghiar, pentru că în marea aceasta de popoară, poporul maghiar și român stau izolate. Istoria ne spune, că în trecut aceste două popoară au existat bine, unul lângă altul, păstrându-și fiecare — neatinse — *limba și legea*. O războire între aceste două popoară ar aduce poate nefericire pentru ambele, fiind aici pericolul germanizmului și al slavizmului tot atât de mare pentru poporul maghiar, cât și pentru cel român.

Din frământările politice au eșit tot mai mult la iveală în politica românească cele două curente: cel intransigent și cel moderat. Până la un timp și-a avut și curentul intransigent îndreptățirea, pentru că dela 1848 până la 1868 a ținut frământările pentru asigurarea și statorirea drepturilor tuturor popoarelor, din care a eșit art. de lege 44 din 1868. Fiecare popor își avea în această lege bine definite toate drepturile sale politice și acum

era momentul potrivit să se îndrepte greșala comisă pe timpul revoluției, era timpul sosit, că curentul intransigent să înceteze și între marginile legii, fiecare popor să se desvoalte în limba și legea sa, dând statului tot sprijinul moral și material pentru dezvoltarea sa. Durere, că aceasta nu s'a întâmplat. Au fost în politica românească oameni, cari și mai departe au continuat curentul intransigent, prin ce situația s'a înveninat și s'au început neplăcerile, dându-se în continuu anză la ceartă cu poporul maghiar. S'a născut o rivalitate periculoasă, care degenerând a creat situațiunea nesuferibilă de azi.

Curentul moderat și-a avut vrednici reprezentanți. Au fost bărbați cu multe cunoștințe și înzestrați cu deosebite virtuți, cari îi îndreptățiau a sta în fruntea unui popor și a-i croi calea spre un viitor mai fericit, *mai liniștit*.

Am desfășurat și noi steagul moderat. Ingrijați de soarta poporului nostru, convinși, că politica intransigentă *poate* aduce foleose unor *conducători*, cari trăesc din arta politicei, dar' duce cu siguritate la perire poporul, a cărui interese nu se pot apăra cu ciomagul. Am fost totdeauna sinceri, am lucrat cu cărțile deschise, n'am făcut nici un secret din activitatea noastră. Ceice se simțeau atinși în interesele lor prin politica noastră, au căutat să ne hulească și să ne discrediteze în fața lumii românești. Nu ne-am bătut capul cu huirile lor. Ne-am urmat calea fără considerare la cele scrise despre noi și ținuta noastră în foile intransigente, n'am trecut prin *nici un punct* hotarele țării românești, ca să aducem de acolo parale, și azi avem deosebita satisfacție a simți, că poporul ne-a înțeles intențiunile bune, de cari suntem conduși și ne urmează. Am ajuns la rezultate favorabile cu politica noastră, pentru că *nimic* nu am căutat pentru noi, n'am râvnit nici la bani, nici la mărire, ci coborându-ne

jos la popor, i-am făcut diagnoza năcazului și — după putință — am căutat să-i alinăm năcazurile și suferințele. Ilustritatea Sa dl *Constantin Burdea* poate privi cu mândrie și liniște sufletească la rodul activității sale de 3—4 ani. Poporul din cercul său electoral începe a progresa frumos în cele materiale, iar' progresul cultural se va putea măsura după câțiva ani, după ce vor începe a eși generațiile din internatul și gimnaziul din Caransebeș.

În timpul din urmă s'a ivit în politica românească un nou curent. E ceva curios. E un curent, care se arată numai atunci, când reprezentanții *doresc* ceva. Două tipuri caracteristice reprezintă acest curent: Birăuț și dl dr. Emil Babeș. La aparență merg pe două căi deosebite, în realitate acești doi politicieni merg mână în mână.

Pe Birăuț îl cunoaște în destul publicul românesc. A întemeiat foaia „Poporul Român“ și când a flămânzit s'a aruncat în buzunarul dlui C. Burdea. A mâncat acolo, până a venit dl Vlad cu săculețul plin de bani. S'a aruncat în brațele acestuia și a calumniat în cel mai nerușinat mod pe dl Burdea, binefăcătorul său. A scăpat și de dl Vlad și acum își face calea spre buzunarul dlui dr. E. Babeș sau prin acesta spre alte buzunare. Cel puțin așa ne arată semnele, că instituțiunea cea nouă de tipografie o va cumpăra dela tipograful Pollac sub garanța dlui dr. E. Babeș. Cine e tocmai curios, îl poate vedea adesea conferând pe Birăuț cu dl Babeș. Birăuț de present, *până se mai bucură de încrederea celor mai buni ai noștri*, reprezintă curentul intransigent, iar' când cei mai buni nu vor mai da parale, numai D-zeu știe unde se va mai arunca.

De altă pănură pare a fi dl dr. E. Babeș. Om cu cultură superioară are ocaziune a se învărti în altă societate, deși îi priește și societatea lui Birăuț. Când voește să ajungă ceva, face po-

litică. Are un proces mai mare, are să scape pe vre-un client din năcaz, voește să-și ajute vre-un prieten, începe acțiunea politică. În politica sa nu este consecvent. În foile române scrie într'un fel, într'altfel de mod în cele maghiare, iar' când e prins, că nu face politică sinceră, strigă, că oamenii nu l-au înțeles. E și greu să-l înțelegi pe dl Babeș.

Noi nu ne-am bătut capul cu politica dlui Babeș, pentru că de timpuriu i-am cetit în cărți. L-am lăsat să-și espună părerile, deși bine știam, că nu e sincer nici față de maghiari, nici față de români. El își avea scopul său și conform aceluia își făcea politica. Ce interes am fi avut noi să-i zădărniciim planurile, mai ales știind, că nimeni nu-l ia în serios?

Acest domn însă începe să iasă dintre marginile buneicuvințe. Din incidentul memorandumului medicilor din România, dl Babeș a crezut, că e timpul favorabil să-și spună părerea, ca să atragă din nou asupra sa ochii celor mari. A scris în „Magyar Hirlap“ o epistolă, în care condamnă pornirea medicilor români și caută să scuze atitudinea fratelui său, care a luat asupra sa un rol însemnat în aceea mișcare. Redacția și-a făcut observările sale, pentru că și ei îl cunosc destul de bine pe dl Babeș și vor fi știut, că *pe dl Babeș* îl doare mai mult faptul, că *la judecătoria administrativă* nu avem nici un român. Supărat de observările redacțiunii, dl Babeș se lingușește acum pe lângă

intransigenți, publicând o epistolă în „Lupta“, tot cu cunoscutul *clîșeu*, că nu l-au priceput și afirmă, că d-sa în epistola din „Magyar Hirlap“ nu e în contrast cu epistola fratelui său, ci că în fond e congruentă cu aceea. Dl Babeș e sigur, că distinșii săi amici maghiari nu vor ceti epistola din „Lupta“, iar' românii îl vor *ține* de mare apărător la neamului și bisericii.

Direct ne împartă următoarele din epistola dlui Babeș:

„Trecând la prim articolul d-voastră, (Cu cine luptăm) îmi pare a afla o oarecare legătură cu notița de sus, căci apostrofând articolul, pe așa numiții „moderați“ — cei mai puțin orientați — ușor ar putea bănui o oarecare afinitate între două categorii de tot deosebite.

Ați contribui deci mult la clarificarea situațiunii, dacă d-voastră precum și celelalte ziare ați binevoi a înconjură astfel de confundări și a folosi o terminologie mai precisă și semnificativă și a nu distinge cu epitetul de „moderați“ pe acei „mercenari, cari formează grosul oștirii dușmanilor noștri“.

Binevoiți a înțelege, că prin deplasarea noțiunilor atât de opuse, ofențați într'un mod nejustificabil memoria unor bărbați, cari tot pe lângă o ținută moderată au devenit cei mai mari binefăcători ai neamului nostru și pe cari nimeni nu are dreptul a-i arunca într'o oală cu aceia, cari se angajază la o luptă contra națiunii și bisericii lor“.

Birăuț e încântat de cele scrise de dl Babeș, îl asigură de stima sa și ne spune, că cele scrise se referă la dl Burdea și alți transfugi. Nu invidiem pe Birăuț pentru stima dlui Babeș și nici pe dl Babeș pentru stima

lui Birăuț. Noi însă cunoaștem toate tainele politice dlui Babeș, știm cărările pe cari a umblat și umblă, știm deseale antișambrări pe la dl deputat Iulian Weiss, știm poziția sa față de dl Burdea, cunoaștem toate scopurile ascunse ale d-sale și ne-ar fi destul de neplăcut a trage de tot vălul, dar' siliți, o vom face, dacă dl Babeș ne va provoca prin *proza* sa.

Să nu se prea laude dl Babeș cu iubirea față de biserică, pentru că i-am putea aduce aminte de cuvintele poetului: „Für manche ist die Wissenschaft ein Ideal, für andere eine Kuh, die sie mit Bitter ernährt“.

Invățători români premiați de ministrul maghiar. Ministrul nostru maghiar, de curând a dat lumii iarăși o dovadă cât suntem noi românii de asupriți și persecutați în țara aceasta. Atragem atențiunea marilor mentori naționali asupra acestui nou caz de nedreptate și sugrumare, asuprire și maghiarizare. Ministrul a scris mai multe premii pentru acei învățători, cari vor dovedi cele mai bune rezultate în pomărit și grădărit și în ura sa față de noi: nu a eschis nici pe un învățător dela participare la acest concurs. Invățătorii români, cei mai mulți știu deja, că din brău tricolor nime nu poate face plăcinte, iar cu frazele goale naționale nu poți să-ți nutrești nici nevasta, nici copiii, drept aceea cei mai mulți azi nu mai dau nimic pe fantaziile și aiurările matadorilor naționali, ci își văd de treburi. Cu bucurie aducem la cunoștință, că pentru rezultatele bune pe terenul pomăritului și grădăritului, ministrul a oferit premiul al doilea în sumă de 400 coroane învățătorului din comitatul Făgăraș: Ion Stoia, premiul al treilea, câte 200 coroane învățătorilor George Boer, Dumitru Candea, ambii

FOIȚA „SEVRINULUI“.

Marcu și Taina din Teuș.

— Dramă din viața poporului nostru, în 3 acte. —

De:

George M. Dopp.

(Urmare.)

Anica: Cum, și el paci? Cu cine?

Chiva: Nu spune cu cine a fost, dar bun de mână a fost, cine a fost, că i-a umplut punga!

Anica: Și eu ți-o umplu, numai să-mi faci treabă bună!...

Chiva: Iaca, (scoate din corfă două sticle mici): aici din iasta verde, bagă bine de samă cum îți zic, bagi în vin ori în rachiu: 10 picături și în 5 zile îi gata... mort..., din asta neagră de-i dai în vin ori în rachiu 10 picături, hăpoi e legat de tine și nu-l mai desleagă nici bengă; — că să știi leico, eu mis mare meșteră, am legătură și mis încuscrită cu strigoii. (Predă sticlutele Anicei).

Anica: Cum o fi cela pe care îl leg de mine cu picăturile din asta?!...

Chiva: Cum, iac' așa, îi tot după tine și îți ține mereu calea...

Anica: Și eu l'oi sărută (gânditoare): și mângâia!...

Chiva: Hăpoi el te-o răsfață... și... iac' așa... și... știi tu știi!...

Anica: Dar din asta neagră, cum moare?!...

Chiva: Cum, d'apoi mai întâiu își perde mîntea ș'apoi urlă ca un lup, a cincia zi își dă duhul!...

Anica (dă bani dintro cărpă din sân): Iată-ți plata Chivo...

Chiva: Mulțam, să fi sănătoasă!... Da ian' să te întreb și eu ceva leico... Doară mi-i știi spune ceva de Ileana dascălului?...

Anica: Ce să-ți spun? (à parte): Asta vrea ceva...

Chiva: Pă unde s'a rătăcit fata ceia?

Anica: În loc bun e, Chivo, la o rudenie d'amea, căci, după-ce Marcu a scos din casă afară pe toți, ba chiar și pe meșteră-sa a vrut să-și rădă de fată și să o țină la el, judecata însă a luat-o dela el și a dat-o la o rudenie a mea într'un sat vecin să-i poarte grija, eu tocmai mâne voesc să plec la ia să o văd!... (à parte): Să o ucid!... Să scăp de ia!...

Chiva: Hăpoi Marcu nu știe unde se află ia?

Anica: Nici nu trebuie să știe, un om stricat ca el!... (à parte): pe care vreau cu ajutorul picăturilor ăstora (arată sticla neagră): să-l fac să uite cu totul de ia, să-l leg cu putere de mine...

Chiva (lingușindu-se): Blăstămat cum

e Marcu, dar încă totuși ți-e drag de el!... par-că nu știu eu?...

Anica: Da mai lasă Chivo, că lumea vorbește multe...

Chiva: Și dă multe hori adevărat, țucă-te țata...

Anica: Mi-a fost drag, nu mințesc, dar dacă soartea așa a vrut, ca să nu mai fim unul altuia, ce să-i faci, am trebuit să o rup cu el, căci am jurat credință altuia.

Chiva: Așa, așa leico, dar' totuși e mai fecior Marcu, ca Pavel al tău, și doară ar fi fost mai bine și de el, bietul, că ar fi și el hom ca hoamenii...

Anica: Cum eră să mă mărit eu după un om, a cărui mâni sunt pătate de sânge, că a omorît pe moșu-său!...

Chiva (à parte): Și chiar după adevăratul făptuitor te-ai măritat..., (cătră ia): Vezi, leică primăreasă, lumea zice de Marcu, așa și așa, dar eu așa putea jură, că el e curat ca lumina...

Anica (à parte): Știu eu, că d'aceia mi-se rupe inima după el, și urăsc pe Ileana... (cătră Chiva): Mai lăsăm vorbele astea Chivo pe de altădată: acuma însă te mai întreb încă odată, ca să nu smintesc, când oi da farmecile la femeia ceia, care mile-a cerut...

Chiva (à parte): Aceia ești tu, căci una îți trebuie pentru Marcu, una însă pen-

din comitatul Făgăraș și învățătorului Avram Neda din comitatul Krassó-Szörény. Ne bucurăm din inimă de izbânda bravilor învățători și-i felicităm. Am dori, ca învățătorii noștri, cari mulți sunt în multe privințe desotnici să urmărească cu atențiune ocaziunile, când pot să emuleze cu ceilalți, arătând lumii, că și noi știm și putem câte ceva.

Regele Carol la Viena. Presa din capitală vestește, că Regele Carol al României, va veni la 4 Septembrie pentru două zile la Viena și se va întâlni cu regele nostru Francisc Iosif I.

Congrua nu să poate cuprinde. Dl ministru al învățământului public în înțelesul articolului XIV. din legea din 1898 a licvidat unui preot gr.-or., un ajutor de stat de patrusute cor. Ajutorul însă, în urma rezistenței ce avea preotul la oficiul de dare, a fost sequestrat. Dl ministru al finanțelor însă a zis, că sequestrarea ajutorului este ilegală; căci ajutorul de stat e o întregire a plății preoțești și fiindcă aceasta nu trece peste 2000 coroane, după-cum prevede legea execuțională din 1908, nu poate fi trasă sub sequestru. Insuși statul nu întregeste congrua preoților decât la suma de 1600 cor., fără îndoială, deci ajutorul pentru întregirea plății preoțești nu poate fi sequestrat.

Congresul internațional al medicilor, la Budapesta, se va deschide la 29 August st. n., și va dura până la 4 Septembrie st. n. Se va deschide prin arhiducele Iosif, ca reprezentant al Majestății Sale Regelui nostru.

PÂNE DE PĂMÂNT țaranilor din România.

Îți stă mintea 'n loc! Un junghiu ți-se pune la inimă și un oftat greu ca un suspin al morții îți ese rânindu-ți peptul, când cetesti prin foile din România atâta cruzime, atâta blăstăm, batjocură și tâlhărie, ce pun jidani de acolo și grecotii arînțași de moșii pe bietul lucrător de pământ. Te cutre-

tru Ileana... (cătră Anica): Știu eu leico pentru cine îți trebuie, pentru un voinic și pentru o surată...

Anica: Păi, că doară numai tinerii se încurcă cu așa ceva.

Chiva: Da, țucu-te, așa-i, tinerii cu farmece, bătrânii însă, cari is de sama ta cu otrăvuri... (schiopând): Par-că nu știu eu?...

Anica: Doară nu mi-i crede babă?...

Chiva: Păi, că nice nu ești leico, ești tocmai cum îi place Marcului...

Anica: Lasă Chivo, nu mai aminti de Marcu, las pe altădată, acum să ne despărțim!... Apoi dară 10 picături în vin și...

Chiva: Ii al tău legat...

Anica (arătând cea neagră); 10 picături tot în vin și...

Chiva: În 5 zile poți să-i plângi la căpătâiu...

Anica: Tocmai așa vorbești Chivo, ca și cum pentru mine aş târgui dela tine boscoanele astea...

Chiva: Hapoi, ți-o trebui pentru cineva, ha, ha (schiopătând se retrage spre stânga): Să fi cu bine, acum eu mă duc.

Anica: Să mergem amândouă...

Chiva: Nu se poate, trebuie să rămâi până ce cântă cocoșul de trei ori, altcum farmecul nu are putere... (iese schiopând).

muri, numai când auzi, fără ca să mai și vezi! Ochii ți-se împăienegesc și sudori de moarte îți înecă sufletul, deoarece chiar foile, lor din România, aduc știrile oribile, nu nesci alte foi străine. Iată ce vești canibalice ne pun înaintea ochilor foile din regatul României:

„Mai zilele trecute — scrie „**Doljul**“ din Craiova (România), — medicul județului Ilfov a confiscat dela un arendaș jidan mai mulți *bulgări de pământ, pe cari, sub cuvânt, că sunt pâne, acel arendaș îi dădea hrană lucrătorilor rodnicelor ogoare de pe bine cuvântatul pământ al țarei românești.* Lumea a rămas încremenită de atâta lipsă de suflet la acel **arendaș evreu.** Impresia produsă de această barbarie nu a fost încă bine ștearsă și iată, că alte abuzuri, alte mari păcate se descoper la Oltenița. Aici *țaranii muncitori sunt aruncați de-adreptul în ghiarele morții, drept răsplată pentru stăruința și sporul muncii lor.* Căci ce însemnează porumbul strict confiscat la Oltenița de medicul județului, porumb care se dădea ca hrană lucrătorilor câmpului, dacă nu otrăvirea încetului cu încetul a acestora? În Oltenița sunt și acum nu mai puțin de cinci mii de chile de porumb stricat, pe care negustorii afirmă, că-l au pentru export. Legea îi oprește de a-l pune în vânzare pentru hrană. Mai mult: Legea oprește acest porumb să fie măcinat. Cu toate acestea negustorul Girarpos, vinde arendașului Anagnostiadis *16 chile de porumb stricat, înăcrit. Acesta la rândul său îl macină la moara Stamelatos și îl dă ca hrană țăranilor muncitori, sămânând astfel fără de nici o remușcare, sămânța morții în populația rurală și de altfel expusă la atâtea primejdii.*”

Aceste șire, cari umplu de groază pe orice om cu mintea sănătoasă, le scriu foile românești din România. Nici decum nu sunt scornituri, deoarece document e numele foaiei „Doljul“.

Românii cei înflăcărați din România — după-cum arătaserăm în artic. I din Nr. tre-

Anica (uitându-se la sticle, una în dreapta: neagră, cea verde în stânga): Așa..., acum vă am pe amândoi..., unul (arată pe cea din dreapta) are să mă iubească... altul (arată stânga): trebuie să moară!... (Cortina cade). (Finea actului II).

Actul III.

Bina.

O casă țărănească de frunțaș, în mijloc o masă în jurul ei scaune, o laviță la dreapta; ușa în fund și de ambe părțile mobilier țărănesc garnisit cu lucruri de mână românești, un dulap, la cuiu atârână o pușcă. Pavel șade la masă și fumează, Anica lucrează prin casă și se uită din când în când pe feastră.

Scena I.

Pavel și Anica.

Pavel: Ian mai lasă naibii lucrul cela, nu mi-te fă prea harnică, când sunt eu acasă, nu știu eu?, că dacă ies din casă afară le lași în trăznet toate!.. (ă parte): Ca toate femeile...

Anica: D'apoi, că voi bărbații aștia nu știți altceva, decât să tot osândiți pe biete femeii, ori, că e așa cum ne credeți voi, ori nu!... (ă parte): Of, da oare de ce nu a făcut Dumnezeu și pe bărbat barem un an în viața sa, să fie femeie... l'aș vedea eu atunci...

(Va urma.)

cut al foaiei noastre — fac adevărată risipă în bani, îmbuibând cu sute de mii pe niște căpătuiți, trântori, cari își dau aerul de a se numi „naționaliști“, aici la noi, pentruca aceștia să latre aici contra tuturor, cari cotează a nu se lăsa spoii de ei, și contra poporului maghiar, cu care avizați suntem a trăi în cea mai bună legătură de prietenie și pace.

Cei din România mai bun lucru ar face, dacă sutele de mii, ce le dau unor speculanți agitatori din tufă dela noi, fără nici un rost, — să le împartă sclavului și robului țaran din România, sau să le cumpere pământ, ca să aibă și să nu mai fie expuși la torturile unor ovrei blăstămați și a unor grecotii, cari în disprețul ce-l pun pe robul țaran de acolo, în loc de o coaje de mălaiu sau de pâne de săcară îi dau **pâne făcută din pământ**, hrânindu-l cu aceasta mai scârnav decât pe o vită și mai canibalicește, ca și cum canibalii din țările sălbatică se hrănesc. — Bietul țaran din România măncă pânea de pământ și mălaiul otrăvit, ce i-l pun la dispoziție jidani și grecotii de acolo, căci el nu are alta. Măncă pământ și munceste din greu tot la pământ, ca de pe spatelul lui și din sudoarea-i cruntă, să se îmbuibă niște perciunați greșoși fără suflet și milă; iar frații lor de acolo, cari ar trebui să se intereseze mai de aproape de soarta lor, îmbuibă cu sute de mii pe niște trântori de aici, făcându-le acestora un traiu comod, pentruca aceștia știu să injure ca la gura cortului, rânjindu-se în pumni de ospitalitate și belșugul cu care îi îmbuibă cei din România. — Mai au curagiul agitatorii de aici a zberă prin foile lor de geșeft, că: poporul român din Ungaria e subjugat. Ii întrebăm: că unde s'a pomenit aici la noi astfel de lucruri, mai mult decât păgânești, ca și cum șirele de sus documentează, că s'au petrecut în „România liberă“? Românul din Ungaria nu s'a pomenit să mănance *pâne de pământ*, e fericit în patria lui, bogat sărac cum e el, își pune capul pe căpătâiu în casa lui, unde el e stăpân, își lucră moșioara lui, își mănăcă mălaiul lui făcut de brațele nevetei lui; iar nu de mâni spurcate ovreești!

Poftească cei din România și lase poporul român din Ungaria în pacea lui fericită. Vadă cei din România de ușurarea sorții și năcazului robului și sclavului țaran dela ei. Mătore cei din România gunoiul din ograda lor primadată, și lase gunoiul, care de fapt nu există la poporul român din Ungaria. — Indemnăm pe cei din România, că mai bine ar face să înceteze cu risipa de bani ce o fac cu căpătuiții soboli „naționaliști“ dela noi, și mai bine să-și ajute ei pe frații lor de acolo, cari sufăr martiri! Prindă cei din România de guler pe aceștia, cari speculă fac cu „naționalismul“ aici la noi și îmbrânțescă-i peste pragul disprețului, și frații lor: țaranul român din România, care hrănit e cu pâne de pământ, binecuvântai-va pe ei. Scuture jugul ovreismului și grecismului de pe gâtul țaranului lor, și atunci numai România de azi se va putea numi „România liberă“.

Din străinătate.

Din Spania.

— În toată țara să pregătește acum o acțiune hotărâtoare, dacă încă și zilele astea

vor sosi știri nefavorabile de pe câmpul de luptă. E temere, că va izbucni greva generală. Se crede, că poporul se va răscula din nou nu numai contra guvernului, regelui și autorităților, ci și contra clerului (preoților) catolici. Ideea de a schimba regatul spaniol în republică, câștigă tot mai mulți partizani. Azi nu se vorbește pe străzile Spaniei, decât; *jos regele! Trăiască republica! Foc bisericilor! Moarte capitaliștilor ovrei!*

— Din Marocc vine știrea, că detașamentele trimise, ca să dea de urma maurilor cari duc jaf și pustiire pe unde trec, au avut o ciocnire cu maroccanii. În nopțile trecute Maroccanii au fost bătuți și alungați, după-ce au lăsat 18 morți în urmă, dintre spanioli au căzut doi vânători. Din Penon dela Gomera, o fortăreață spaniolă în Africa de Nord, se vestește, că întruna din zilele trecute la revărsatul zilei, indigenii au deschis un foc contra fortăreței spaniole. Spaniolii au răspuns fără întârziere, provocând multe pierderi în lagărul dușman. Peste trei ceasuri, lupta a fost reluată și a durat toată ziua. Și civili au luat parte la luptă. Maroccanii au lăsat mulțime de morți și răniți pe câmpul de luptă.

— Ziarului londonez „Daily Telegraph“ i-se comunică, că în 12 l. c. noaptea muncitori nemulțumiți au incendiat două fabrici și au tras focuri asupra pompierilor. Trupele sosite imediat, au culcat la pământ zece incendiatori iar mulți alții au fost arestați.

Incurcătura Grecilor cu Turcii.

Neliniștitul Orient, care întruna e locul atâtor cruzimii, acest cuib de bandiți, cari vecinic e în hârțuială, e amenințat, ca sabia și glonțul să facă iarăși pradă în popoarele locuite aci. E vorba de încurcătura Grecilor cu turcii, pentru bucățica de pământ: insula Creta. Cretanii, adevărații Grecii, cari o locuiesc, nici decum nu se dau păcii, nu vor a se supune hotărârilor puterilor mari, ceea ce nu îi vine bine Turcilor, cari voesc cu orice preț, ca Creta să fie a lor. Turcii a și trimis Grecilor o scrisoare în care îi provoacă a se supune Turcilor, și a îndepărta steagul grecesc de pe casele din Creta, la caz contrar însă, va urma războiul. Atât Grecia cât și Turcia își ascut armele și să pregătesc de răfuială, care după-cum să vede va fi crâncenă de tot. Opiniunea publică e de părere, că războiul între aceste două state neastâmpărate e neîncungiurabil.

— O corespondență sosită din Salonic, arată, că în cercurile tinerilor turci se așteaptă izbucnirea războiului contra Greciei. În întruniri și în presa „comitetului pentru libertate și progres“ se face apeluri către guvernul din Constantinopol, ca neîntârziat să declare războiul Greciei. Turcia nouă nu mai este o minge de joc în mânele marilor puteri europene, ci e destul de puternică, pentru a se apăra singură împotriva dușmanului (zic turcii tineri).

— Turcia își continuă pregătirile de război. Două regimente de artilerie din corpul al doilea de armată au plecat spre frontiera greciască. Deodată cu acestea vine știrea, că garnizioana portului Prevesa a fost întărită.

— Ambasadorii puterilor protectoare au declarat Sublimei Porți (Turciei), că în chestia Cretei nu trebuie să se adreseze Greciei ci Puterilor protectoare, căror este încredințată soarta Cretei. Puterile vor începe

cât de curând tratative cu Sublima Poartă pentru pace.

— După ziarele din Constantinopol: Poarta a cerut destituirea metropolitului grec din Ianina din cauza agitației sale. Organul „Tazviri Efkiar“ publică o adresă compromițătoare pentru consulatul grec din Ianina.

— Se anunță din Salonic, că șeful de bande haiducdești (hoși de codru) bulgare Sandanski ar fi lansat un apel către Bulgarii din Monastir pe cari îi invită a se înrola sub conducerea sa pentru a-i ajuta pe Turci în războiul turco-grec.

Diverse.

— O decisiune judecătorească din Franța, a cerut tribunalului sârbesc din Belgrad, executarea unui sequestru asupra averii prințului George, pentru-că acesta făcuse datorii și prin Franța, de care nici habar nu vrea să aibă.

— În bucătăria unui birt din Praga, a făcut explozie un cazan, în urma căreia a fost ucis un lucrător, mai multe persoane au fost rănite greu.

— 300.000 lucrători din Svedia, au consimțit la greva proiectată acolo. Comitetul grevei, care numără 25 membri, a lansat un apel la toate organizațiile uvriere din interior, ca să se solidarizeze cu camarazii din Capitală. La aceștia sau aliat și tipografii, așa, că acum nu mai apare nici o foaie acolo. Orașul e fără lumină și fără apă deoarece toți muncitorii sunt în grevă.

— Milionarul ovreu Kusmavovici, din Belgrad, care despoia fără milă pe țărani săraci prin cămătă, a fost arestat, căci i-s-a umplut cupa șarlataniilor.

NOUȚĂȚI.

KĂLINDAR SĂPTĂMĂNAL.

Anul 1909. Luna August (Măsalar) are 31 zile.

Zilele	Calendarul vechiu	Calendarul nou
Dum.	9 A. Matia	22 Timoteiu
Luni	10 M. Laurent	23 Filip
Marți	11 M. Euplu	24 Bartolom
Merc.	12 M. Fotie	25 Ludovik
Joi	13 C. Maxim	26 Samuil
Vin.	14 Pr. Micheia	27 Iosif
Sâm.	15 (†) Ad. N. de D.	28 Augustin

Dum. 13-a d. Rusalii, ev. Mat., c. 21, gl. 4., v. 2.

„Zis-a Domnului pilda aceasta: un om oarecare era stăpân...”

Știre personală. Dl primar *Octavian Bordan*, a plecat Mercuri la Budapesta, pentru a mijloci împrumutul ce orașul îl plănuiește. De aci însă se va duce la Grádoba cu familia de împreună pentru a-și petrece aci concediul.

Serbări. Cu ocaziunea zilei nașterii M. Sale Regelui nostru Francisc Iosif I-iul, s'a serbat cu rară solemnitate serviciuri divine în toate bisericile din Caransebeș, înălțându-se rugăciuni către Dumnezeu pentru sănătatea și lungirea vieții bătrânului nostru rege, și pentru patria noastră iubită. Au luat parte în corpore toate autoritățile civile și militare din loc. În ajun a fost tot orașul iluminat, iar la 8 ore seara a fost conduct cu lampione, cu muzica pompierilor în frunte.

Proces de presă. Așa se vede, că foaiele locale „Karánsebeser Zeitung“ îi place, ca să aibă lucru cu judele de instrucție cât de des. În scurt timp, înregistrăm nu mai puțin de 8 procese, cari au fost pornite con-

tra susnumitei foi, aproape toate cu colorit de calumnie. Zilele acestea dl notar din Caransebeșul-nou: Frim J. și primarul de acolo L. Pupaza, au intat proces de calumnie și văt. de onoare contra numitei foi, care dealtfel are obcieiul a calumnia pe toți, de cari nu le convine celor grupați în jurul ei.

Mișcarea populațiunei. Dela 1 August până în 18 s'au căsătorit în orașul nostru 4 părechi de tineri, au murit 6 și s'au născut 7.

60 de ani dela moartea lui Petöfi, a celui mai mare poet maghiar, s'uu împlinit la 31 Iulie. A căzut pe câmpul de luptă dela Fehéregyháza (lângă Sighișoara), străpns de sulilele cazacilor.

La manevră. Batalionul de infanterie staționat în orașul nostru a plecat în 14 l. c., de aici spre Biserice-Albă, de unde apoi regimentul complet va pleca la manevre.

Țarul în Anglia. Țarul Nicolae II. s'a întâlnit la Cowes cu regele Eduard, ca de nou să întărească prietenia. Atât Anglia, cât și Rusia s'au încredințat, eă turburarea păcii aduce primejdie asupra amânduror state. Țarul în curând va face o vizită și sultanului în Constantinopol.

Nenorocire la fabrica de lemn din loc. Tinărul Pavel Turnia de 17 ani, din Bolvașnița, muncind aici la fabrica susamintită, într'una din zilele trecute voind a încărcă pe un vagon niște arbori, ca aceștia să fie duși în fabrică, ajutat fiind încă de un ortac al său, lea scăpat lemnul, care a picat pe bietul fecioraș, turtindu-i ambele picioare. Dus fiind la spital, aici medicii au voit să-i taie picioarele, ca să nu capete tăciune. Turnia însă cu îndărătnicie nu se lasă, așa că starea lui e acum desperată.

Ziua sf. Stefan de asemenea a fost serbată în toate locurile, cu adevărată sfințenie. În biserica rom. cat. dl ppresb, Demele F. a ținut un mare serviciu divin.

Hoși. Teodor Cârpan, fruntaș locuitor în Caransebeș, s'a plâns la poliție, că niște răufăcători au spart cămara, unde ținea bucatele și au turat de acolo în noaptea de 12—13 a l. c., cinci metri de grâu. Poliția a început cercetare severă.

Mușcat de viperă. Economul Severin Reit din Sohodolul-Branului, pe când își bătea coasa, a fost mușcat de o viperă. În urma acestei mușcături, piciorul stâng a început a i-se învineți și umflă, iar veninul din gura șerpelui, începă a-și arăta efectul, prin aceea, că-i cauză dureri nespuse. Consultând diferiți medici și folosind diferite medicini spre a face să dispară veninul, astăzi este afară de orice pericolul.

Cap retezat de ghilotină. După cum se știe, în Franța, la cei condamnați la moarte le taie capul cu ghilotina. Zilele trecute ghilotina a retezat la Paris capul unui criminal, care astă iarnă își sugrumase pe mamă-sa pentru a o jefui de cei 100 de franci, pe cari îi avea în dulap.

Bogăție ovreiască. O persoană, care stă aproape de bogăția ovrei Rothschild, a făcut socoteală asupra averii private a membrilor acestei familii din Viena, Londra, Frankfurt și Paris, prețuindu-o la zece miliarde de coroane. Cei mai „săraci“ sunt Rothschildzii din Viena, cu avere de 500 milioane de coroane, mai bogăți decât toți sunt cei din Londra. Iată unde sunt bogățiile,

pe când săracimea, de pe a cărui cărcă s'au îmbogățit acești perciunați, abia are de rumegat o coajă mizerabilă de mălaiu.

Hoți de aurării în Lugos. Zilele trecute niște făptuitori încă necunoscuți, au intrat noaptea în dugheanul aurarului Rűchert, ducând cu ei totul ce a fost mai de preț. Poliția din Lugos caută în ruptul capului după hoți.

Bancnote de 10 fiorini. Atragem din nou atenția cetitorilor noștri, că bancnotele à fl. 10 v. a. purtând data de 1 Maiu 1880, încetează a mai circula cu ziua de 31 August a. c. Se știe, că unii dintre ai noștri au obiceiul a pune banii grijindu-i pe fundul lăzii, fără a ști, că sunt în pericol de ai perde, dacă nu îi schimbă. Ar fi bine, ca conducătorii poporului dela sate să facă cunoscut tuturor, aceasta, ca nu cumva unii neștiutori să rămână în pagubă.

Hoție îndrăzneată, ziua în toiul ei, s'a întâmplat zilele trecute în Fiume, anume: Trei vagabonzi ruși au intrat în localul „Băncii populare“ de acolo și cu revolverele în mână, îndreptate amenințător împotriva celor cari se aflau în interiorul băncii, au luat cu ei 20.000 coroane, cu cari apoi au fugit, amenințând și pușcând asupra publicului de pe strade, care se adunase la auzul detunăturii de revolver. Hoții au puscat pe directorul băncii, care a picat mort la pământ. Publicul luându-se după hoții curagioși, a succes totuși de a pus mâna pe unul, ceialalt doi au scăpat cu fuga.

Ce face beția? Zilele trecute cu trenul ce venea spre Lugos se aflau niște bețivi. Intre Lugos și Silha, unul dintre bețivi din buimăcie, a tras semnalul de pericol al vagonului, în credință, că schimbă temperatura din vagon. Trenul a stat imediat. Țăranul beat în urmă a fost tras la răspundere, a trebuit să-și jertfească din banii câștigați la un târg, de unde venise, ca să plătească birșagul la tren pentru fapta lui nesocotită făcută în beție.

Câte se întâmplă într-o singură zi în capitală. (Budapesta): Un băiat de 14 ani, fiind suspiciat, că ar fi furat câteva coroane, s'a sinucis aruncându-se dela etajul al treilea. — Cioplitorul de piatră G. Vörös în urma boalei de nervi incurabile și-a tras un glonț de revolver. — Tot nervositatea a dat în mâna frizerului G. Biller arma, curmându-și viața. — Pe tinerul funcționar K. Ohujecz, dragostea, ard-o focul, l-a împins să-și curme zilele. — Mizeria zilelor negre l-a mânat pe muncitorul I. Németh să se sinucidă la vârsta de 25 ani. Un biet pantofar amoretat L. Davidovics și-a tras un glonț de revolver în cafeneaua de pe bulevardul Hungaria. — Din cauze necunoscute muncitorul în fabrica de gaz I. Suru s'a împușcat.

Un sălbatec în pădurile din Ardeal. Păstorii din pădurile Cudjirului, de lângă Deva, au întâlnit, pe un om, care la înfățișare era înfricoșător. Povestesc păstorii, că în diferite rânduri l'au prins, când încerca să le fure merinde. Zilele trecute a succes unor oameni să-l prindă. S'a constatat, că bietul om se numește: Antonie Văluș, care înainte cu șase ani s'a dus să adune bureți, și de atunci a dispărut, probabil, că să fi mâncat ciuperce otrăvite și a înebunit. Pe când îl duceau oamenii cătră comuna Cudjir într'un moment când s'a văzut nepăzit a dispărut iarăși în pădure.

ULTIMELE ȘTIRI.

Un foc îngrozitor.

Se anunță din New-Yorkawille, că la băile din Monticello, un foc pustiitor a prefăcut în cenușe 100 case și 50 prăvălii. Pa-gubele să urcă la mai multe milioane.

Sârbia se împarte.

Să vestește din Belgrad, capitala Sârbiei, că poporul e într-o mare agitație, în urma zvonului ce se face anume: La ultima intervenire a domnitorilor s'a hotărît, ca **Sârbia să fie împărțită între: România, Austro-Ungaria și Bulgaria.** Mulți negustori își vând marfa aproape pe nimic, făcându-și averea în bani de aur. Spaima s'a lătit și mai mult prin faptul, că prințul George a cerut ministerului, că să fie din nou recunoscut ca moștenitor de tron, căci dacă nu, el, prințul va face cu puterea ca să-l recunoască.

Incurcătura Greco-turcească.

— Puterile protectoare, au înștiințat pe guvernul turcesc, că steagurile grecești au fost îndepărtate de pe edificiile publice din Canea. Totodată să invite armata turcească, ca să părăsască marea Egeie.

— În 15 l. c., puterile protectoare au avizat pe Turci, că fără amânare vor face să dispară steagurile grecești și de pe insulă, cerând, ca flota turcească să nu atingă Creta. — Guvernul turcesc, crede, că dacă chestia cu steagurile va fi rezolvată, îndată se vor putea începe tratativele în privința autonomiei Cretei. Să crede, totuși, că ideea unui măcel războinic se va nimici, aplanându-se încurcătura pentru Creta pe cale pacifică, fără vărsare de sânge. Se susține însă, că consulul grec, din Constantinopol, a sfătuit pe Cretani, să nu conteze de aici înainte la Grecia, ci cel mult la o autonomie slabă a Cretei sub suveranitatea Turciei.

— Preoții și autoritățile albaneze din Albania, au scris un manifest adresat guvernului, în care cer războiul contra Greciei, promițind, că în cazul acesta ținuturile Iperk și Diacovar va pune la dispoziția Turcilor 40.000 ostași gata de luptă.

Jumătate milion muncitori în grevă.

Din Stockholm vine știrea, ca numărul greviștilor atinge suma de **jumătate milion.**

Luptele Spaniolilor cu Marocanii.

— O știre din Tanger spune, că în ultima ciocnire între spanioli și cabili, aceștia au luat **300 prizonieri.** E de mirat umanitatea Maurilor, cari cu tot fanatismul lor pentru război și ura ce poartă contra Spaniolilor, tractează omenește cu cei prinși. Din Madrid se scrie ziaristului „Matin“, că toate corăbiile excadrei spaniole au primit porunca să **plece spre Melila.** În 11 August au avut spaniolii a doua învingere asupra Maurilor, după cea din 27 a lunii trecute; bateria din fortul dela Hypodrom a distrus întăriturile cabililor din muntele Gurugu și i-a alungat departe în munți. Câteva plutoane ale lor încercând să scape pe de altă parte, au fost observați de baloanele spaniole și au fost bombardați de bateria din Casamellos. Peste noapte cabili au încercat recucerirea întăriturilor, dar au fost respinși.

— Se anunță din Barcelona, că în cetatea Montinch, zilnic se ucid fără cruțare zeci de răsculați. Pe unii îi spânzură, pe alții

îi pușcă. Până acum peste **300 de revoluționari,** au fost parte pușcați, cei mai mulți însă spânzurați. În 15 l. c., dimineața au fost pușcați alți **25 revoluționari.**

— Generalul Marian, a autorizat pe doi delegați marocani, să se ducă cu vaporul dela Melilla spre Tanger, ca acolo să se întâlnească cu legațiunea Spaniei pentru a se face pace.

Autonomia Macedoniei, Albaniei, și Cretei.

Se vestește, că Anglia și Rusia, s'au înțeles, ca aceste provincii să fie absolut independente, anume: guvernatorul general al Cretei să fie un diplomat elvețian, al Albaniei: un general englez și al Macedoniei prințul Mirko.

Mor oamenii de căldură în America.

Atât de înădușitoare sunt căldurile în America încât zilnic, cad pe stradele orașelor oameni ca znopii, cu sutele. La Filadelfia, Boston și alte localități, viața publică a încetat. Nimenea nu mai îndrăznește să iese pe strade de groaza căldurii.

Holera în Petersburg.

Se anunță din Rusia, că holera a băgat adevărată groază în locuitori. Numărul morților din Petersburg, în săptămâna trecută se urcă la **425 de oameni.** Până acum s'a constatat, că au fost cu **total 1270** cazuri de holeră în urma căreia au **murit cu total 630.**

Ciocnire între patrulă austro-ungară și munteneagră.

O patrulă munteneagră a trecut în apropierea comunei Gheorgevici pe teritoriul bosniac. Soldații munteneagri, nevrând să se retragă, soldații noștri au puscat asupra lor, rănind greu pe un soldat munteneagră. Cu câteva zile mai înainte s'a întâmplat o altă ciocnire, în care a fost rănit un soldat de al nostru.

Correspondență.

Onorată Redacțiune!

Cercul Oraviței, întruna din săptămânile trecute a avut momente plăcute. Deputatul cercului, dl dr. Iosif Siegescu s'a prezentat în mijlocul alegătorilor, ca să-i vadă și să-i cerceteze cu atât mai vărtos, că niște descreerați plecaseră înainte cu câteva săptămâni să țină adunări fără rost, niște analfabeți ca de cei doritori de mărire, au voit să adune poporul, ca să le explice lucruri, de cari ei nici idee n'au, și zic să-l ferească. Și sărmanii, cum s'au amintit illo tempore, în coloanele acestui organ, plecară mai buzați decât cum au venit, cât nu-i fluieră poporul și le arată, că zău, au rămas de cocie și să-și caute de lucrurile lor, căci sunt alții mai chemați, cari se interesează de soarta și bunăstarea lui.

A venit, zic, iubitul deputat și pretutindenea fu primit cu mare bucurie și dragoste, a venit ca frate la frați și unde numai s'a prezentat, a cerut dela cei competenți informațiuni, că adecă fiecare comună în genere, ce lipsă are și fiecare particulari ce dorință, eventual năcaz are de lecut. Toate le-au notat cu o deosebită grijă, fiecăruia i-a dat povețele necesare și pe toți i-a îndestulit așa, că pot conta la un sprijin sigur în chestiile, cari adecă sunt de isprăvit. A condus chiar 5 comune cu deputațiunile lor la Direcțiune

nea Societății de căi ferate pentru unele lucruri arzânde și adânc tăietoare în viața acestor comune. Cu cea mai mare bunăvoință au fost primiți de directorul domeniilor, dl Tavy, promițând, că orice se poate se va face numai și numai ca să se îndestuleze poporul și să poată trăi în liniște și frățietate, cu atât mai vârtos, că în această țară popoarele au lipsă de bunăstare și prosperare, și nu de a se urî și trăi în dușmănie, neavând nimic.

Venirea dlui Siegescu în mijlocul alegătorilor săi, a produs impresia cea mai bună, ceea ce se poate vedea și de acolo, că mulți, cari la alegere i-s'au arătat dușmani, acum cu capetele plecate au venit și și-au cerut iertare, recunoscând, că au fost seduși, ba chiar intimidați de aceia, cari cu orice preț vreau să țină poporul în întunec, exploatandu-l pentru interesele lor.

Vasăzică orișicine este convins dela cel mai inteligent până la păcurarul cel mai sărac, că numai prin înțelegere, prin frățietate și numai prin noi înșine putem să ajungem la bunăstare, numai conduși și reprezentați de fiul poporului, de fiul cercului, care cunoaște năcăzurile fiecăruia, simte cu orișicine și știe în aceeași vreme, că pe ce cale și cum să-l ajutore, fără a purta proces, nu mai e lipsă a se comănăci domnilor, a le bate ușile și a le aduce bani de timbre etc. și la urmă tot să rămână omul cu junghiu la inimă, iar domnul și-a făcut de lucru, și-a tras spesele și pe lângă aceea a mai pus și o parte bună la chimir, pentru zile negre.

Iată deschilinierea între deputat și deputat, iată voitorii de bine și cei ce au dor și interes de bunăstarea poporului, față de aceia, cari numai cu vorbe late și umflate, cu amenințări și cu minciuni vreau să treacă de conducători ai poporului și cari apoi de fapt numai buzunarul lor îl au în vedere și dorul de răzbunare, cu ciuda, că n'au putut și nu pot ei să fie ascultați și văzuți la locurile de unde într'adevăr să poate aștepta mântuire și leuire în orice afacere.

Fie deci aceasta de învățatură oricăruia. Servească de exemplu dl deputat Siegescu altor cercuri, cari cu mare alai au ales deputat „naționalist“, dar' bieții alegători, nu l-au văzut, nu l-au auzit, nu, pentru că e mai bine să șezi la umbră, prin cafenele, pe la „Concordia“, din Lugoj și pe la Haller, din Biserica-albă, decât să se arete poporului, să vină să-l întrebe de durerile și năcăzurile, ce-l copleșesc.

La lucru deci iubit popor! Deșteaptă-te și vezi de cunoaște, cine sunt binevoitorii tăi, cine are tragere de inimă și durere pentru tine, ca la vremea de lipsă să-ți alegi și intereselor tale, nu lor și buzunarelor lor.

Alegătorul.

Onorată Redacțiune!

Zilnic se ivesc stări anormale în fiecare parte a diezei noastre, lucruri, cari serios trebuie să pună pe gânduri pe orice om de bine, care cătuși de puțin să interesează de mersul afacerilor noastre bisericesti-

școlare. Leacul, vedem că nu se mai poate afla, ba putem zice, că din ce merge, merge tot spre ruină și decadentă, mai ales, că în fruntea afacerilor noastre bisericesti-școlare de prin comune, să lasă oameni fără pic de atragere, oameni, cari vânează interese proprii și au în vedere binele lor timpural. Iar de cumva undeva s'a dat de urma fărădelegilor, sau descoperit taina blăstămățiilor din trecut, cei cu musca pe căciulă, săr ca mușcați de șarpe, ascund, vociferează, să zvârcolesc, ca numai și numai oamenii de bine să nu străbată a le ciunți ghiarele afundate în averea bisericii.

Rândul trecut făcând o călătorie cu unii domni și interesându-mă de afacerile diezei Caransebeșului, din vorbă în vorbă am ajuns la frunțașă comună, Racașdia, lângă Oravița, de unde cu durere am trebuit să aud lucruri, cari te pun în mirare, lucruri, cari dacă se adevăresc și cum adecă sunt pe cale a se adevări, dacă nu mai puțin, se va ținea cont de dreptate și adevăr, vor vărsa lumină mare, cum adecă să chivernisesc averile bisericesti, cum să ridică plăți și cum ceice erau puși în fruntea afacerilor au știut o avere de 60—80 mii coroane să o exploateze în favorul lor, să zidească, să dreagă, să mintă poporului felurite lucruri, să-l orbească cu lucruri scilpicioase, ca ei să poată trage folos, să se desmerde și neconturbați, adunați în nemotenie, să prădeze averea bisericii. Fericitul notar cercual, Ioan Stoian, de s'ar sculă din morți și ar vedea risipa ce au făcut-o cei rămași după el, scârbit s'ar întoarce în mormânt, cerând dela Dumnezeu foc și pucioasă asupra acestor prădători și asupra acelor, cari văzând risipa nu au luat sbiciul, ca să alunge pe prădători și pe ceice și-au folosit agoniseala lor în așa chestie, că azi nu mai au nimica din ea.

Venise adecă în comuna aceasta spre marea pagubă învățător E. Novacovici, care după ce vre-o 7 ani ascultă cursurile pedagogice, prin căsătorie cu fata unui preot din Racașdia, ajunsese acolo învățător. Incepu îndată — sprijinit de mici intelectuali dela Oravița — a se face mare naționalist, că vezi, așa e la noi, să fi vițel și să nu ști măcar să numeri, dacă ești mare în gură, faci pe grozavul în d'ale naționale și mai te folosești, ei coala și de pumn dacă ești cam tare de construcție, apoi ești cel mai destoinic a conduce și afacerile comunei, a-ți adună în juru-ți o seamă de bătauși și lărmași din coristii ce nici idee n'au, ce este cor și note, mai adunând prin milostenie și folosându-te de neștiința poporului, ridici în curtea bisericii câte o cruce frumoasă, unde ne tam ne sam, lași a se tipări pre ea: „Din mila lui Dumnezeu ridicată cu atotputernicia și prostia lui Emilian Novacovici“ (cu litere mari), încât și-s'ar părea, că s'au ridicat de acest mare mecenat, însă cu cheltuiala (scris cu litere mici) bieților coriști, ținuți și prostiți o vreme îndelungată cu o flaută, suflând în ea numai tonuri false și rele, încât ceice-l auzia și care era cunoscă-

tor de muzică, numai scandaliză se putea. Știu toți cei-ce trăesc în comună, că în ce mod începu a pune notarului Stoian bețe în roate, întru împlinirea marelui sale probleme de a fericii această comună și biserica sa și pe care cruda moarte trebui să-l stângă, ca acest analfabet de dascăl prin uneltirile ce numai el le știe, să pună mâna pe conducerea averii, și până acuma în vreme scurtă de 6—8 ani să o prăpădească. Mai aduse o nepoată de frate, ce o căsători cu fiul celuilalt învățător voiajer, Mircea, recte Mergea, cu care cumpără capelania dela alt preot neputincios din sat și astfel ajunseră toți în nemotenie, neconturbați de nime, a chivernisi averea aceea a bisericii, din care acuma nu mai este nici un fileriu.

S'a făcut bolnav și s'a pus în penzie; iar poporul, fiind sătul de binefacerile sale, i-a dat drumul din fruntea comitetului parochial, nevoind măcar să audă de numele lui. Dar' intelectualii dela Oravița și conducătorii dela banca „Oraviciana“ pentru serviciile prestate nației, îl făcură bărbat de încredere al institutului, de a mijloci oamenilor împrumuturi, a încassa camete etc. Ei, dar' poporul nu-l slăbește cu dragostea, îl poartă în evidență și pentru că a fericit comuna atâta vreme, nu vrea nici să-i deschidă ușa, să-l vadă, ci cu insistență au cerut dela „Oraviciana“ a li-se da alt bărbat de încredere, ceea ce văzându-se interesele institutului periclitat, au denumit pe un comerciant harnic, cu numele Nichită Moiescu, și astfel cel preamărit odată, cel îngâmfat și ridicat la avere și bunăstare prin minciuni iată că-ș căpătă răsplata să șadă la vatră și să facă focul ce-l va mistui odată.

A rămas acuma în serviciul bisericii capelanul cu parochia cumpărată și acesta a început a face pe grozavul, nebăgând în seamă, ce-l așteaptă și pe el, mai ales, că poporul a cerut dela Conzistor un revident pentru revidarea tuturor socoșilor și a cauzelor pertractate în comitet dela moartea lui Stoian notarul.

Iată dară unde am ajuns cu cauzele noastre, iată cei puși în fruntea poporului, cum abuzând de bunăstarea și neștiința poporului, duc comunele la ruină, neconturbați de nime și până când?

M'am indignat de cele auzite și scârbit în sufletul meu, m'am despărțit de concălători, zicând în mine: „perirea ta din tine“.

Altădată mai în detalii și despre altele auzite.

Călătorul.

BIBLIOGRAFIE.

Primum la redacție două cărți, anume: „Gramatica și cetirea maghiară“, pentru școalele elementare, cu limba de propunere română. Pe baza art. de lege XXVII din 1907, partea primă și partea a doua separat una de alta, de dl Dirlle Sabău (Sabó-Dirlle). Ambele sunt aprobate de Ven. Consistor ort.-rom. din Arad cu Nr. 3016/1909. Costă partea I: 50 fill., a doua 60 fil. — După ce le-am citit cu atențiune susnumitele cărți,

ILUMINAȚIE ELECTRICĂ CU STABILIMENT

pentru castele, edificii economice, fabrici, otele după propriul sistem.

Se poate combina cu apeduct și mașini agronomice.

Multe referințe de primul rang.

Indrumări și prospecte dă

SINGER F. și R.

antreprisă de inginerie și electrotehnică

Budapest, V. Kálmán-utca 15.

TELEFON 63—01.

am constatat, că deși, avem de prezent multe manuale de școală de acest fel, totuși, manualele susamintite, umplu un gol simțitor între manualele școalelor elementare române existente până azi. Dl autor își dă un atestat eminent prin aceea, că se vede atâta atențiune pusă de d-sa la compunerea și arangierea materialului. — Cărțile sunt tipărite în binecunoscuta „*Tipografia diecesană*“ din Arad, care putem zice, că e prima tipografie română din patrie, arangiată cu cele mai moderne recerinte tehnice. Această tipografie, care are în fruntea ei un bărbat destoinic, care se interesează sincer de prosperarea atât a stabilimentului tipografiei, cât și a librăriei, dl *Cornel Lazar*, nu cruță ori-ce jertfă fie aceea morală sau materială, pentru întărirea școalelor noastre populare, cărți ale căror autori, sunt favorizați de tipografia de sus, de avantajii respectabile. Aici în această tipografie se poate afla un adevărat tipar curat, lucru cinstit și atențiune deosebită. Recomandăm cu căldură manualele de șus în atențiunea dlor învățători, precum și „*Tipografia diecesană*“ și librăria ei, din Arad, spre îmbrățișare a publicului. G. M. D.

Biblioteca pentru toți. Cucerirea aerului.

Nu există o chestiune mai importantă, mai la ordinea zilei, ca aceea a navigațiunii aeriene. În ultimul timp mai ales s'au făcut progrese uimitoare în această ramură a științei și „*Biblioteca pentru toți*“, care în primul rând ține să popularizeze toate științele, a căutat să aibă și o scriere: *Cucerirea aerului*. Autorul acestei scrieri a ținut să strângă la un loc tot ce e mai interesant cu privire la navigațiunea aeriană, dela Frații Montgolfier până la Frații Wright. Baloanele, dirijabile și Aeroplanelle, iată subiectul acestui volum din „*Biblioteca pentru toți*“. Scrierea aceasta cât se poate de populară, fără cea mai mică umbră de pedantism, a fost întocmită după ultimile studii speciale în franțuzește, nemțește și englezește.

Peste 60 de gravuri ajută foarte mult la înțelegerea textului. Unul dintre cele mai interesante capitole, este apoi acela în care se vorbește despre victimele baloanelor, capitol splendid ilustrat.

De vânzare la mai toate librăriile din țară. Catalogul complet al acestei Bibliotecii ce cuprinde aproape 500 numere a se cere la Librăria Editoare Leon Alcalay, București.

1766/909 număr.

Erdőeladási hirdetmény.

A volt 13. számú román bányási határozatból alakult vagyonszövetség részéről közhírré tétetik, hogy az orsovai erdőgazdálkodásának a m. kir. földmivelésügyi minisztérium 35376/907 számú rendeletével jóváhagyott ideiglenes üzemszabályában 1915 év végéig kihasználásra előírt Tiszovicza község határában fekvő „C“ üzemszabály X vágássorrend III tag 2, 3 és 4 valamint IV tag 1 továbbá IX vágássorrend IV tag 2 és 3 valamint V tag 1 és 2 összesen 528.65 kat. holdat kitevő osztagain előforduló 3996 m³ tölgy, 8000 m. s. bükk, haszonfa és 31660 ürméter tölgy- és bükk tűzifára becsült összes fatömeg tövön zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött versenytárgyalás útján eladásra kerül.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy

a szabályszerűen kiállított és 20000 (husz) ezer korona bányai pénzzel felszerelt ajánlataikat, a vagyonszövetség erdőhivatalának Karánsebesen 1909 évi szeptember hó 11-én délelőtti 11 óráig annál is inkább nyujtsák be mivel bányai pénz nélkül, elkészve és távirati uton benyújtott ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

Az ajánlatokban az eladásra kiírt összes fatömegért megajánlott tőár számokkal és betűkkel tisztán és kétséget kizáró módon kiírandó és az ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy a részletes feladási feltételeket melyek az alulírt hivatalnál valamint a vagyonszövetségi orsovai erdőgazdálkodásánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, ismeri és magát azoknak minden tekintetben feltétlenül alá veti.

Karánsebes 1909 évi július hó.

A volt 13. számú román bányási határozat ezredből alakult
3-3 vagyonszövetség erdőhivatala.

„MEHADIA“

Cassă de păstrare pe acții în Mehadia.

Acoardă împrumuturi hipotecare replătibile în 10, 15, 20 ani în rate semestrale; împrumuturi cambiale cu acoperire hipotecară, escontează cambii cu 3, eventual cu 2 subscrieri, pe timp de 3 până la 6 luni, acoardă împrumuturi (anticipatiuni) pe amanețe și pe efecte. Primește

depuneri spre fructificare

pentru cari solvește 6% interese. Interesele neridicate se adaugă în 6 luni, anume la 1 Ianuarie și 1 Iulie a fie-cărui an la capital și se fructifică mai departe. Darea pentru interesele de depuneri o solvește institutul. Depuneri se pot face și prin poștă, având a se indica adresa exactă a deponentului. Rezolvarea urmează cu întoarcerea poștei. Abziceri și ridicări încă se pot face prin poștă.

Diracțiunea.

2504 număr kap. 909.

Publicațiune.

Pe baza §-lui 68. a art. de lege VII. din anul 1888. de nou se aduce la cunoștință publică, că în urmarea turbului constat: câinii de pe teritoriul orașului sunt a se ținea legați, s'au provăzuți cu coșară, a se purta de sfoară; câinii ce se vor afla liberi se nimicesc și afară de aceasta proprietarii se vor pedepsi, cu o amendă până la 200 coroane.

Karánsebes, la 7 August 1909.

Dragomir, căp. pol. oraș.

Mașine de cusut

Pfaff

pentru economia casei și industrie.

Ameliorările cele mai noi.

= Încredere necondiționată. =

O mașină de cusut ieftină e pentru economia casei un obiect foarte scump și ne folositor, deoarece în continuu cere reparaturi și tocmai atunci nu funcționează când e mai de lipă.

Deposit la:

Adalbert Blascheck

Karánsebes.

R. GRAU și FIUL CARANSEBES

Telefon 47.

păpucar.

Telefon 47.

*Cel mai mare magazin pentru
domni, dame și copii.*

Singurul vânzător a renumitelor
fabricate :

„Cobrak“,
„Danubia“, „Chasalla“

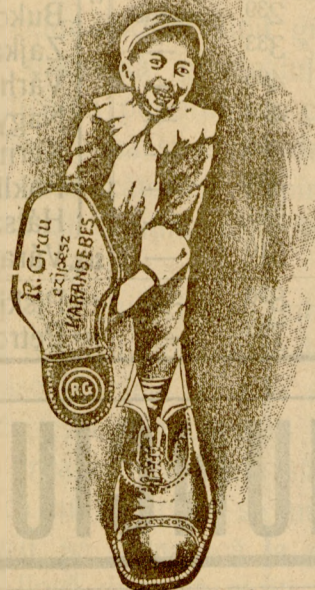
precum și a ghetelor curat americane.

Galocini curat de Petersburg marca „*Treiunghiu*“.

Face ghete fine, moderne după măsură.

Lucrătoare arangiată de a lucra cu mașini.

— Reparează prompt și eften. —

Mersul trenurilor reg. Ungare

valabil din 1 Maiu 1909.

Budapesta—Timișoara—Lugoj—Caransebeș—Orșova—Verciorova și înapoi														
Pers. 712	Accel. 708	Pers. 714	Accel. 704	Pers. 728	Pers. 710	Expr. 702	Numele stațiilor :	Expr. c/701	Pers. 163/709	Pers. 727	Pers. 715	Accel. 3/703	Pers. 713	Accel. 15/707
830	940	1205	240	735	805	1130	pl. Budapesta (gara de apus . sos.	1250	715	725	1040	125	405	635
604	251	857	822		526	434	sos. Timișoara-Iosefin . . . . . pl.	801	945	—	436	750	—	117
1145	702	—	1145		925	—	sos. Bazias (189) . . . . . pl.	—	428	—	Pers. 741	328	pers. 739	955
1100	—	1100	1100		738	—	" Arad (156) . . . . . "	—	709	—	Pers. I-III	615	I-III	—
1008	450	p. I-III 740	1008		1001	—	" Băile Buziaș (166) p. la 31 Mai "	—	725	Pers. I-III	1001	520	I-III	1118
pers. 744	1118	1118	515	pers. 742	520	—	pl. Băile Buziaș (166) dela 1 Iulie sos.	—	1008	743	1001	1001	450	450
I-III	955	955	428	I-III	328	—	" Bazias (189) . . . . . "	—	1145	I-III	—	236	702	702
I-III	1217	1217	448	I-III	615	—	" Arad (156) . . . . . "	—	1100	—	1100	1100	356	356
635	300	247	831	540	755	440	pl. Timișoara-Iosefin . . . . . sos.	755	734	912	641	734	1240	107
642	306	254	837	547	802	—	sos. Timișoara-Fabric . . . . . pl.	—	727	906	634	728	1233	100
647	307	212	838	550	805	—	pl. Timișoara-Fabric . . . . . sos.	—	725	905	633	727	1228	1259
838	402	934	938	728	922	541	sos. Lugoj (193) . . . . . pl.	646	610	723	505	621	1105	1203
—	842	842	—	—	138	—	sos. Băile Buziaș (193) . . . . . pl.	—	—	—	—	—	943	—
—	805	805	—	107	107	—	" Ilia (Marosillye 193) . . . . . "	—	—	237	—	—	720	720
846	404	442	943	745	933	543	pl. Lugoj (193) . . . . . sos.	644	559	713	459	611	1052	1201
956	447	546	1027	848	1043	627	sos. Karansebes (175) . . . . . pl.	602	459	615	400	528	950	1121
—	453	557	1037	—	1116	633	pl. Karansebes (175) . . . . . sos.	656	452	—	—	522	930	1115
—	—	605	—	—	—	—	" Ujkaransebes boctăria 55 . . . . . "	—	443	—	—	—	923	—
—	653	830	1238	—	146	829	" Herkulesfürdő (Băile Herc.) . . . . . sos.	345	220	—	—	324	644	855
—	718	858	104	—	217	854	sos. Orșova . . . . . pl.	315	140	—	—	255	605	816
—	727	—	115	—	256	859	pl. Orșova . . . . . sos.	255	1259	—	—	221	—	756
—	735	—	124	—	305	907	sos. Verciorova . . . . . pl.	245	1250	—	—	213	—	746

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Caransebeș—Hațeg și înapoi.

Amestecat 6412	Amestecat 6414	Per. și am. 6416	Numele stațiilor	Amestecat 6411	Amestecat 6413	Amestecat 6415
—	1015	940	pl. Bpesta gara-apus . . . . . sos.	635	715	—
—	755	300	pl. Timișoara-Iosefin (172) sos.	1240	734	—
—	816	140	pl. Orșova (172) . . . . . sos.	217	858	—
—	1122	610	pl. Karansebes (172) . . . . . sos.	730	418	—
—	—	—	Karansebes-cazarm.	723	411	—
—	1135	623	Karansebes-fabr.-țigl.	718	406	—
—	1148	636	Jász	702	380	—
—	1156	644	Obrezsa	656	344	—
—	1208	656	Glimboca	645	332	—
—	1235	726	Nándorhegy	630	316	—
—	1247	738	Csirésa	605	256	—
—	101	757	Ruszkab.—Voiszlova	554	244	—
—	114	810	Márga	533	226	sosește
408	150	824	Bouczar	521	214	905
458	239	sosește	Bukova	—	101	817
552	333	—	Zajkány	—	1207	723
615	406	—	Várhely	—	1141	657
629	420	—	Nagypestény	—	1102	623
635	428	—	Kernyesd	—	1054	616
644	438	—	Poklisa	—	1043	606
706	501	—	Hátszeg	—	1018	544
715	510	—	sos. Váralja (159) . . . . . pl.	—	958	528
1035	820	—	sos. Piski (159) . . . . . pl.	—	610	402
1006	755	—	sos. Petrozsény (159) . . . . . pl.	—	715	1036

Cupeuri directe, cari nu se schimbă sunt următoarele:

Budapesta gara-apus—Báziás cl. I—II.
Din Budapesta pleacă la 805 seara. || Din Báziás pleacă la 428 d. am. cl. I—III.

Budapesta gara-apus — Orșova cl. I—II.
Din Budapesta pleacă la 1015 noaptea.
Budapesta gara-apus—Băile dela Buziaș.
(Peste Timișoara-Iosefin clasa I—II.)
(Numai din 15—Iunie 15 Septemvre.)
Din Budapesta pleacă la 940 dimineața || Din Buziaș pleacă la 1118 dimineața.

Timișoara-Iosefin—Oravicza :
Din Timișoara-Iosefin pleacă la 843 seara.
Din Oravicza pleacă la 225 noaptea.

Cupeuri restaurante se adaugă între:
Budapesta gara-apus și între Karansebes, daici pleacă la 528 dimineața. || Din Budapesta pl. la 240 după amez.

Explicarea semnelor : Timpul de noapte se socotește dela orele 600 până la orele 559 min. Minutele ce sunt cu linie din jos. de exem. 00 înseamnă orele de noapte.

ANUNCIURI se primesc în toate zilele cu prețurile cele mai moderate la administrația foii noastre. ::

S'a tipărit cu farbă dela firma KURZWEIL JÁNOS și SOȚII, fabricant de farbe BUDAPESTA, în tipografia JOSEF JACOBVITS, CARANSEBES.